

آشنایی با فراماسونری ، بخش چهاردهم ، لژ بیداری ایران در شهرستانها

لژ بیداری ایران در شهرستانها

هیچ گونه مدرک و سندی در دست نیست که نشان دهد شعب لژ در شهرستانهای ایران نیز تشکیل شده است با وجود این « هانری رنه» آلمانی در سفرنامه خویش درباره فعالیت لژ فراماسونری در مشهد می نویسد : «از سال 1906[1324هـ] در شهر مشهد یک فراموشخانه ای هم در این شهر تاسیس شده که اعضای آن می خواهند در صفوف ملاها شکافی ایجاد نمایند و از قدرت و نفوذ آنها بکاهند . شعار اعضاء آن هم مانند شعار فراموشخانه های اروپایی می باشد که عبارت است از یک مثلث و یک پرگار ولی آنان رابطی مستقیمی با فراموشخانه های اروپا ندارند ... »

یکصد و شصت و هشت عضو لژ بیداری

حال می پردازیم به یکی از مهمترین بحث های لژ بیداری ایران و این که چه کسانی در آن طی پانزده سالی که لژ فعالانه کار می کرد شرکت داشتند .

در این باره چهار لیست از اسامی اعضاء لژ وجود دارد که در آن ها یکصد و شصت نفر ایرانی و هفده خارجی مقیم تهران عضو لژ بیداری ایران معرفی شده اند . و بد نیست از مندرجات هر یک از این لیست ها اطلاع حاصل کنیم .

1 - نخست از اسامی ژلاتین شده موجود در اسناد حکیم الملک حکیمی یاد می کنیم .

در این لیست نام یکصد و بیست و چهار نفر از اعضاء ایرانی و خارجی لژ که از ابتدا وارد آن بودند ، وجود دارد . به نظر می رسد که صاحبان این اسامی در چهار سال اول تشکیل لژ وارد شده باشند . زیرا دیپلم آخرین نفر آنها که میرزا فتح الله سردار منصور بوده و مسیو «برنارد» فرانسوی او را معرفی کرده است در سال 1912(1330هـ) صادر شده . و علاوه بر این در فهرست مزبور نام سی و یک نفر دیگر وجود دارد که در سه لیست دیگر نیست .

2 - دومین صورت اسامی ، شامل نام یکصد و پانزده نفر است که در خاتمه رساله خطی آئین فراماسونی «ادیب الممالک» متعلق به مرحوم اشراق محضردار ، ضبط شده است . همه اسامی که در این رساله نوشته شده در صورت ژلاتینی حکیم الملک وجود دارد منتهی در برابر اشخاص زیر توضیحاتی داده شده است که شرح آن چنین است :

رحلت فرموده

1 - میرزا محمد علیخان قوام الدوله

- 2 - میرزا اسماعیل خان ثقه الملک رحلت فرموده
- 3 - حاج میرزا محسن مظفر الملک جامه تهی ساخت
- 4 - نصرت الله خان عمید السلطنه سردار امجد طالش رحلت فرموده
- 5 - میرزا فضل الله خان لواء الملک به رحمت ایزدی پیوست
- 6 - دوست محمد خان معیر الممالک به رحمت ایزدی پیوست
- 7 - دکتر حسین خان کحال به رحمت ایزدی پیوست
- 8 - مسیو پیرم خان در جنگ همدان شهادت یافت جمادی الاول 1330
- 9 - حاج میرزا ابراهیم آقای تبریزی الدوله شهید شد در 23 جمادی الاول 1326 در موقع بمباران مجلس در پارک امین
- 10 - شاهزاده امان اله میرزا ضیاء الدوله در موقع هرج و مرج آذربایجان و استیلای روس خود را مخلوع نمود .
- 11 - محمد تقی خان احتساب الملک استعفا داده است .
- 12 - آقا سید جمال الدین واعظ در بروجرد در مجلس زین العابدین امیر افخم شهادت یافت .

در شعبان 1328 در انزلی رحلت فرمود .

13 - دکتر مورل

3 - سومین صورتی که بدست آمد ، در آرشیو معتمدی نگهداری می شود . در این لیست اسامی شصت و هشت نفر با ژلاتین نوشته شده و گویا از ناظم الدوله دیبا به ایشان رسیده است . اسامی که در این صورت نوشته در سه لیست دیگر نیز هست .

4 - چهارمین صورت را علی مشیری محقق و عضو فعلی یکی از لژهای انگلستان در اختیار نویسنده گذارد . در این لیست تعداد کثیری از اعضاء لژ بیداری معرفی شده اند و فقط نام یک نفر (میرزا یوسفخان وصالی متولد 1885) (1302هـ) در آن آمده که در سه صورت دیگر نبوده است .

اینک اسامی فراماسونهای ایرانی ، مندرج در چهار لیست را به تفکیک عیناً نقل می کنم :

الف :

ادیب السلطنه - میرزا حسن خان

امیر اعلم - دکتر امیر خان

ابوالقاسم خان - میرزا سید

ابوالفتح خان - حاجی

ابوالحسن - حاجی سید

امان اله خان - علی خاقان

اردشير جى

اديب الممالك - ميرزا صادق خان

احمد خان - حاج ميرزا - آقا بيك زاده

احمد خان - ميرزا

ابراهيم خان - ميرزا سيد

امين خلوت - حسين قلى خان

انتظام السلطنه - ميرزا سيد محمد خان

امين الضرب - حاج حسين آقا

افتخار التجار - حاج ميرزا على

اعلا الملك - ميرزا نصر اله خان

احتساب الملك - محمد تقى خان

اقتدار الدوله - ميرزا عيسى خان

افتخار الملك - دكتور ميرزا على قلى خان

ت :

تبريزى ميرزا محمد على خان

تقى زاده - سيد حسن

تبريزى - حاج ميرزا آقا فرشچى

تبريزى - حاج ميرزا ابراهيم آقا

تربيت - ميرزا محمد على خان

ث :

ثقت الملك - اسماعيل خان

ج :

جواد خان - ميرزا موتمون المملاك

جمال الدين واعظ - آقا سيد

ح :

حكيم الملك - ابراهيم خان

حسن خان - ميرزا

خ :

خان خانها - حسين علي خان

د :

دهخدا - ميرزا علي اكبر

ديبر مخصوص - ميرزا حسن خان

دقت الملك - محسن خان

ديبر الملك - ميرزا حسن خان

دبير حضور

ذ :

ذكاء الملك - ميرزا محمد علي خان

ر :

رضوي - سيد نصراله تقوي

رضا يوف آ حاجي ميرزا محمد پسر محمد باقر

رجبعلی خان

رياضی - غلام حسين خان

رئيس التجار - ميرزا غلام رضا

رضا خان - ميرزا منشي وزارت خارجه

رشتی - دکتر اسماعيل خان [مرزبان]

ز :

زنجانی - حاجی شیخ ابراهیم

س :

ساعد الوزراء - میرزا حسن خان

سردار امجدت نصرت اله خان

سیاح - میرزا همايون

سروش - میرزا ابوالقاسم

سیاح - حاج محمد علی

سردار بهادر بختیاری - جعفر قلی خان

سردار ظفر - حاجی خسرو خان

سردار اسعد - حاجی علی قلی خان

سردار منصور - میرزا فتح اله خان

ش :

شكوه الملك - حسين خان

شاهرخ - ارباب كيخسرو

شيرازى - ميرزا قاسم

شيخ الملك - محمد حسن

شعاع السلطنه - شاهزاده ملك منصور ميرزا

ص :

صنيع الدوله - مرتضى قلى خان

صمصام السلطنه نجف قلى خان

صدر الممالك

صدر العلماء خراسانى - آقا ميرزا يعقوب

ض :

ضياء الملك - حسن على خان

ضياء الدوله - امان اله ميرزا

ضياء الدوله - ميرزا على خان

ط :

طباطبائي - ميرزا سيد محمد

طباطبائي - ميرزا سيد محمد صادق

ظ :

ظهير السلطان - محمد ماصر خان

ظهير الدوله - ميرزا على خان صفا على شاه

ظهير الاعيان - مهدي خان

ظل السلطان - شاهزاده سلطان مسعود ميرزا

ع :

عز الملك - عزت اله خان

عميد الحكماء - ميرزا سيد ابراهيم خان

على خان - دكتور [پرتو اعظم]

عبدالرحيم - ميرزا

عبد اله ميرزا - عكاس

عبدالعظيم - حاجي ميرزا آقا حسين زاده

عميد السلطنة سردار طالش - نصرت اله خان

غ :

غفاري - محمد خان - كمال الملك

ف :

فروغی - ميرزا ابوالحسن

فہیم الدولہ - مصطفیٰ قلی خان پسر مخبر الدولہ

ق :

قوام السلطنہ - احمد خان

قوام الدولہ - میرزا محمد علی

قائم مقام - میرزا مہدی خان

ک :

کتابچی خان - پل

کتابچی خان - ادوارد

کلوپ - میرزا محمد علی خان

کحال - دکتر حسین خان

ل :

لواء الملك - ميرزا فضل اله خان

لقمان الملك - دكتور سعيد خان

لقمان كليمي - دكتور

لقاء الملك - ميرزا عباس خان

لسان الملك - ميرزا اسماعيل خان

لقمان الممالك دوم - دكتور صالح خان

: م

معز الملك - ميرزا ابوالحسن خان

منتخب الدوله - ميرزا رضا خان

ممتاز الدوله - اسماعيل خان

مدحت الممالك - عباس قلي خان

مشير الدوله - ميرزا حسن خان

مخبر الدوله - مهدي قلی خان

معاون الدوله - ميرزا ابراهيم خان

محمود خان [جم] ميرزا

مساعد السلطنه

محمد رضا خان (منشی وزارت خارجه)

معتد التجار - ميرزا محسن

محمود خان - دكتور

محمد حسين خان - ميرزا

مصباح السلطان - حاج ميرزا عباس

محمود خان - ميرزا

معز السلطنه - ميرزا محمد علی خان

مرتضى قلى خان

ميرزا يانس - يوسف

معاذ السلطنه - ميرزا ابوالحسن خان

مستشار الدوله - ميرزا صادق خان

مخير الدوله - حسين قلى خان

مشاور الملك - ميرزا محمود خان

مستوفى الممالك - ميرزا حسين خان

مخير الممالك - دوست محمد خان

مهيد سياسى - ميرزا عباس خان

مساعد السلطنه

مظفر الملك - حاج ميرزا محسن

مويد السلطنه - حاج ميرزا صادق خان

ن :

نواب - حسين قلى خان

نواب - عباس قلى خان

نجم آبادى - آقا مرتضى

ناظم العلوم - محمد تقى خان

نصر - دكتور ولى اله خان

ناظم السلطنه - ميرزا موسى خان

نصر الملك - حسين على خان پسر مخبر الدوله

ناصر الملك - ميرزا ابوالقاسم خان

نديم السلطنه - ميرزا محمد

و :

و ثوق الدوله

وصالی - میرزا یوسف خان

هـ:

هدایت - رضا قلی خان

هدایت - دکتر کریمخان

هدایت - هدایت قلی خان

ی:

یمین الملک

خارجیان عضو لژ بیداری ایران

در لژ بیداری ایران هفده نفر خارجی نیز وجود داشتند که اکثر تبعهٔ فرانسه بودند. از تطبیق چهار صورتی که از این لژ بدست آمده اسامی خارجیان عضو لژ بدین شرح استخراج می شود:

لاتس ویزیوز متولد 1871

پاتین جولین 1853 نیس

آلبرت جیمس 1875 لوند

کومبولت اندر 1885

بوتن

لکفر

ویه

کمپیو

دکتر مورل - پل هنری

سکن

فراکسیان دکتر الفرد

برنارد

پرنی

دومر نینگ

زملین

دوبر وگ

ادامه دارد

لطفا بدون ذکر منبع (سایت انجمن کادح) از این مطالب استفاده نکنید